

Vergaderjaar 2017–2018

34 775 V

**Vaststelling van de begrotingsstaat van het
Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het
jaar 2018**

Nr. 55

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 16 februari 2018

De vaste commissie voor Buitenlandse Zaken heeft een aantal vragen voorgelegd aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de brief van 5 februari 2018 inzake ontwikkelingen bilaterale relatie met Turkije (Kamerstuk 34 775 V, nr. 48).

De Minister heeft deze vragen beantwoord bij brief van 14 februari 2018. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Pia Dijkstra

De griffier van de commissie,
Van Toor

1

Kunt u een inschatting geven van de periode waarin de gesprekken met Turkije gepauzeerd zullen zijn? Zo nee, waarom niet?

Het is op dit moment nog niet mogelijk daar een inschatting van te maken.

2

Kunt u aangeven op welke wijze de relatie dusdanig is verstoord sinds uw aantreden dat er gesprekken over de manier waarop normalisatie van de bilaterale betrekkingen zou moeten plaatsvinden nodig zijn?

De bilaterale relatie tussen Nederland en Turkije raakte verstoord door de gebeurtenissen van 11–12 maart 2017. In de afgelopen periode hebben gesprekken plaatsgevonden met Turkije. Dit gebeurde in goede sfeer. Turkije en Nederland zijn het vooralsnog echter nog niet eens geworden over de manier waarop normalisatie van de bilaterale betrekkingen zou moeten plaatsvinden.

3

Hoe vaak en om welke redenen is er eerder een ambassadeur formeel teruggetrokken?

Het is in het verleden voorgekomen dat Nederland een ambassadeur heeft teruggetrokken. Dit gebeurt in de regel slechts tijdelijk voor consultaties, bijvoorbeeld in 2015 met de Nederlandse ambassadeur in Indonesië, naar aanleiding van de executie van een Nederlands staatsburger.

4

Welk gewicht heeft een maatregel als het formeel terugtrekken van een ambassadeur?

Binnen de diplomatie is het formeel terugtrekken van een ambassadeur een zwaar middel. In dit bijzondere geval moet echter opgemerkt worden dat de ambassadeur sinds 11 maart al geen toegang meer had tot Turkije.

5

Heeft Turkije excuses geëist voor herstel van de diplomatieke relatie?

In de gesprekken die tot nu toe zijn gevoerd heeft Turkije aangegeven een eerste beweging te verwachten van Nederlandse zijde. Het kabinet heeft duidelijk, ook in publieke uitspraken, aangegeven dat er geen excuses of iets dergelijks van Nederlandse zijde zullen volgen.

6

Onder welke omstandigheden kan volgens u de relatie met Turkije normaliseren?

De relatie met Turkije kan normaliseren wanneer er aan beide zijden voldoende vertrouwen is in een perspectief op normalisatie en hiertoe op basis van gelijkwaardigheid stappen kunnen worden gezet.

7

Zijn er in EU-verband gesprekken over modernisering van de douane-unie? Wat is de status van deze gesprekken en de positie van Nederland?

Op 23 december 2016 heeft de Europese Commissie een aanbeveling voor een mandaat gedaan aan de Raad om de douane-unie te moderniseren. Tevens wenst de Commissie de douane-unie uit te breiden met afspraken op het gebied van landbouw, handel in diensten en overheidsaanbeste-

dingen. Op dit moment wordt er binnen de Raad onderhandeld over de vaststelling van het mandaat. Het is onwaarschijnlijk dat op korte termijn overeenstemming in de Raad over vaststelling van het mandaat wordt bereikt. Nederland is van mening dat modernisering van de douane-unie en verbetering van de rechtsstaat hand in hand moeten gaan.

8

Is in EU-verband gekort op pre-accessiemiddelen? Zo ja, hoeveel?

De pre-accessiemiddelen voor Turkije zijn in 2017 gekort en voor een groot deel omgebogen naar programma's gericht op versterking van het maatschappelijk middenveld en fundamentele rechten en naar projecten die rechtstreeks ten goede komen aan Turkse burgers, kwetsbare groepen of organisaties die goede betrekkingen met de EU blijven waarderen. Concreet is er in 2017 circa 50% gekort op het jaarprogramma en circa 30% op de meerjarenprogramma's. De Europese Raad van 19–20 oktober jl. heeft de Commissie ook verzocht om de pre-accessiesteun aan Turkije voor de jaren 2018–2020 te heroriënteren. De Commissie werkt momenteel voorstellen voor inperking en herschikking van de middelen uit. Uw Kamer wordt hierover geïnformeerd zodra de cijfers bekend zijn. Nederland pleit conform de motie-Roemer/Segers (Kamerstuk 32 824, nr. 158) in Europees kader reeds geruime tijd voor het opschorten van pre-accessiesteun voor Turkije en zal dat blijven doen. Voor opschorting bestaat momenteel echter onvoldoende draagvlak.

9

Wat is de stand van zaken van de visum-liberalisatie voor Turken?

10

Klopt het dat de Turken zouden hebben toegezegd terrorismewetgeving aan te passen? Wat is hier de stand van zaken?

Antwoord op vraag 9 en 10:

Sinds het zevende voortgangsverslag implementatie EU-Turkije Verklaring (Kamerstuk 32 317, nr. 490) heeft de Commissie geen concrete vooruitgang op de openstaande criteria waar Turkije aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor visumliberalisatie gemeld.

Turkije heeft aangegeven zich te zullen inspannen om aan alle benchmarks te voldoen. Een van de openstaande benchmarks in het visumliberalisatieproces betreft het beter in lijn met Europese standaarden brengen van het wettelijk kader inzake georganiseerde misdaad en terrorisme. De Commissie en Turkije blijven hierover in hun reguliere overleg in contact.

11

Heeft de recente militaire interventie van Turkije in het noorden van Syrië en daaraan gerelateerde ontwikkelingen, zoals het oppakken van vele honderden tegenstanders van het Turkse militaire optreden, op enige manier een rol gespeeld bij het terugtrekken van de ambassadeur? Zo nee, waarom niet?

Nee, dit zijn twee los van elkaar staande kwesties.

12

Kunt u een overzicht geven van de gevoerde gesprekken met Turkije? Wanneer zijn de gesprekken gevoerd, met wie zijn de gesprekken gevoerd en waar zijn de gesprekken gevoerd?

Er hebben op hoogambtelijk niveau gesprekken plaatsgevonden. Ook heeft voormalig Minister Zijlstra tweemaal met zijn Turkse collega gesproken en marge van internationale bijeenkomsten. In het belang van het normalisatieproces kan ik geen verdere uitspraken over de gevoerde gesprekken doen.

13

Heeft u voorwaarden gesteld aan de voortgang en afronding van de gesprekken met Turkije? Zo ja welke?

Na enkele gesprekken heeft het kabinet aan Turkije aangegeven dat voortzetten van het overleg alleen zinvol zou zijn indien op enig moment concrete, gelijkwaardige stappen te zetten waren.

14

Heeft Turkije voorwaarden gesteld aan de voortgang en afronding van de gesprekken? Zo ja, welke?

In de gesprekken die tot nu toe zijn gevoerd heeft Turkije aangegeven een eerste beweging te verwachten van Nederlandse zijde.

15

Wat was de aanleiding om positief te berichten over de voortgang van de gesprekken?

In een eerder stadium is aangegeven dat er met Turkije werd gesproken over normalisatie. Dat was een positieve stap op zich. De uitkomst van deze gesprekken was op dat moment echter nog niet duidelijk.

16

Wat was de concrete aanleiding om de gesprekken met Turkije te gaan pauzeren?

17

Waarom heeft u er voor gekozen om op dit specifieke tijdstip de gesprekken met Turkije te pauzeren?

Antwoord vraag 16 en 17:

Het kabinet is van mening dat het voortzetten van het overleg alleen zinvol zou zijn indien op enig moment concrete stappen te zetten waren. Van dergelijke stappen is op dit moment nog geen sprake.

18

Heeft u persoonlijk gesprekken gevoerd met (afgevaardigden uit) Turkije die leidden tot een positieve appreciatie?

De voormalige Minister van Buitenlandse Zaken heeft twee keer met zijn Turkse collega gesproken en marge van internationale conferenties. Deze gesprekken verliepen in goede sfeer.

19

Heeft u persoonlijk gesprekken gevoerd die leidden tot het afbreken van de gesprekken met (afgevaardigden uit) Turkije?

Nee. Wel heb de voormalige Minister van Buitenlandse Zaken zijn Turkse collega tijdens ons laatste gesprek duidelijk gemaakt dat er op enig moment concrete stappen gezet moesten worden, omdat verder praten in deze fase anders geen zin zou hebben.

20

Heeft u persoonlijk gesprekken gevoerd met (afgevaardigden uit) Turkije die hebben geleid tot het besluit om formeel de ambassadeur in Ankara terug te trekken?

Tijdens het laatste gesprek van de voormalige Minister van Buitenlandse Zaken met zijn Turkse collega is aangegeven dat het kabinet bij het uitblijven van concrete, gelijkwaardige stappen overweegt de ambassadeur formeel terug te trekken.

21

Wat zijn voor u voorwaarden om de gesprekken met Turkije die nu gepauzeerd zijn te hervatten?

De relatie met Turkije kan normaliseren wanneer er aan beide zijden voldoende vertrouwen is in een perspectief op normalisatie.

22

Kunt u aangeven wat u precies bedoelt met het pauzeren van de gesprekken?

Het pauzeren van de gesprekken houdt in dat zolang er geen zicht is op concrete, gelijkwaardige stappen om tot normalisatie te komen er geen nieuwe gesprekken over normalisatie plaatsvinden.

23

Is de pauze in de gesprekken met Turkije gericht op een specifiek onderwerp? Zo nee, betekent dit bijvoorbeeld dat u in NAVO-verband ook geen gesprekken met Turkije zult voeren?

Deze pauze is specifiek gericht op de gesprekken over normalisatie van de bilaterale betrekkingen. Voor overige gesprekken geldt voor het kabinet: business as usual.

24

Kunt u een overzicht geven van alle samenwerkingsverbanden en overlegplatformen waarin Nederland samen met Turkije deelneemt?

Op het gebied van terrorismebestrijding werkt Nederland samen met Turkije in de Anti-ISIS coalitie. Specifiek als co-voorzitters van de Foreign Terrorist Fighters (FTF) werkgroep. Daarnaast is Turkije één van de dertig leden van het Global Counterterrorism Forum, waar Nederland momenteel samen met Marokko voorzitter van is. De samenwerking in deze multilaterale samenwerkingsverbanden verloopt goed en wordt niet beïnvloed door de bilaterale relatie tussen Nederland en Turkije. Ditzelfde geldt voor de samenwerking in NAVO-verband. Zowel Nederland als Turkije daarnaast lid van onder andere de OVSE, de Raad van Europa, de WTO, de CTBTO en de OESO.

25

Welke concrete gevolgen heeft uw besluit tot een pauze in de gesprekken met Turkije voor de verschillende vormen van samenwerking en overlegplatformen waarin Nederland samen met Turkije deelneemt?

Dit heeft geen gevolgen. Zoals aangegeven is de pauze alleen gericht op de gesprekken over normalisatie van de bilaterale betrekkingen.

26

Is er op enig diplomatiek niveau nog contact met Turkije? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat is de reactie van Turkije op het pauzeren van de gesprekken?

27

Heeft u een formele reactie ontvangen van Turkije op het formeel terugtrekken van de ambassadeur uit Ankara? Zo ja, bent u bereid deze (al dan niet besloten) met de Kamer te delen?

Antwoord vraag 26 en 27:

Op diplomatiek niveau vindt nog steeds contact plaats met Turkije. Beide landen hebben ook nog steeds een Tijdelijk Zaakgelastigde in elkaars hoofdsteden. Voor de Turkse reactie verwijs ik u naar het statement van het Turkse Ministerie van Buitenlandse Zaken en van regeringswoordvoerder en vicepremier Bekir Bozdag.

28

Heeft u een formele reactie ontvangen van Turkije op het niet verlenen van toestemming voor het aantreden van een nieuwe Turkse ambassadeur in Nederland? Zo ja, bent u bereid deze (al dan niet besloten) met de Kamer te delen?

Het kabinet heeft hier tot op heden geen formele reactie op ontvangen.

29

Op welke manier vindt u dat de normalisatie van de bilaterale betrekkingen zou moeten plaatsvinden?

Normalisatie zal volgens het kabinet op basis van gelijkwaardigheid en in balans moeten plaatsvinden. Daarbij zal het uitgangspunt moeten zijn dat Nederland en Turkije in de toekomst weer ambassadeurs uitwisselen.

30

Waarin verschilt de manier waarop u de bilaterale betrekkingen wilt normaliseren van die van Turkije?

Nederland en Turkije zijn beide bereid met elkaar in gesprek te gaan over normalisatie en toe te werken naar volledig herstel van de bilaterale betrekkingen. Over de voorwaarden waarop dit moet gebeuren is nog geen overeenstemming bereikt. Zie hierover ook vraag 13 en 14 hierboven.

31

Heeft u al eerder met Turkije gesproken over het mogelijk formeel terugtrekken van de Nederlandse ambassadeur?

Aan Turkije is in een eerder stadium kenbaar gemaakt dat het formeel terugtrekken van de ambassadeur wordt overwogen. Dit is ook aangegeven door de voormalige Minister van Buitenlandse Zaken aan zijn Turkse collega tijdens hun laatste gesprek.

32

Heeft u reacties ontvangen van andere landen op het formeel terugtrekken van de Nederlandse ambassadeur? Zo ja, welke?

Het kabinet heeft hier geen reacties op ontvangen.

33

Met welke andere landen heeft u contact gehad over het formeel terugtrekken van de Nederlandse ambassadeur?

Dit is een bilaterale kwestie tussen Nederland en Turkije. Over het besluit om de ambassadeur terug te trekken heeft voorafgaand geen contact met andere landen plaatsgevonden.